

**Statul a îndatorat
fiecare moldovean
cu 966 USD**

2

**Ca în piață să rămână
doar pomul de Crăciun**

2

**Vom avea gaze
după 1 ianuarie 2020?**

3

Președintele a prezentat un șir de inițiative strategice în domeniul industrializării, infrastructurii rutiere și aviației

Președintele Igor Dodon a prezentat un șir de inițiative strategice în domeniul industrializării, infrastructurii rutiere și aviației.

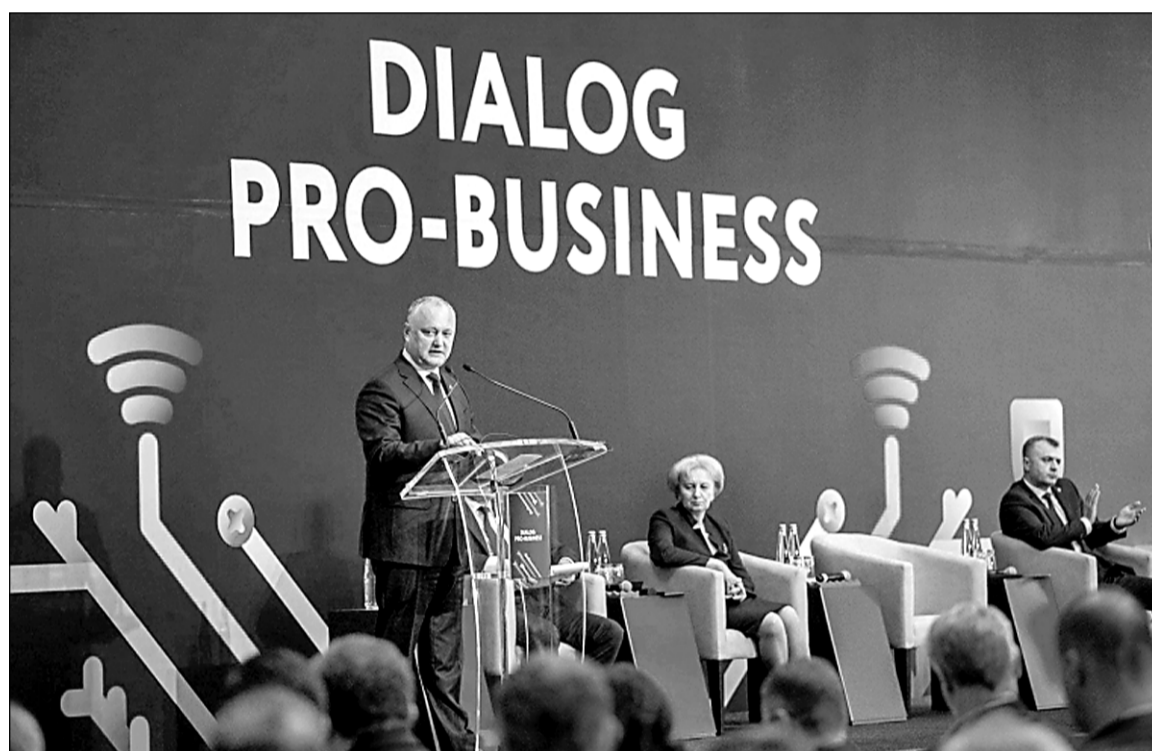
Potrivit agenției INFOTAG, marți, la deschiderea forumului economic "Dialog pro-business", el a spus că "problema fundamentală a economiei naționale este dezindustrializarea acesteia".

"Fără o industrie dezvoltată, nu vom putea să asigurăm o creștere stabilă a locurilor de muncă, a salariilor decente și să mizăm pe o completare substanțială a veniturilor bugetelor de stat și locale, ale asigurărilor sociale de stat și fondurilor obligatorii de asistență medicală. De amploarea acestor bugete depinde capacitatea noastră de a subvenționa producătorii agricoli, de a dezvolta infrastructura, educația, asistența medicală, de a majora pensiile și prestațiile sociale", a spus Igor Dodon.

El a lansat inițiativa privind elaborarea și implementarea unui program de dezvoltare a industriei, considerând că "fiecare oraș-reședință de raion trebuie să devină, mai întâi de toate, un centru industrial".

Președintele s-a referit la infrastructura rutieră, menționând că "lucrările de construcție și reabilitare a drumurilor treneză și, deseori, sunt de o calitate joasă" și din această cauză, "businessul suferă pierderi, iar țara nu își folosește pe deplin potențialul de tranzit".

El consideră că "unul dintre proiectele naționale prioritare ar trebui să fie modernizarea Aeroportului Internațional Mărculești, cu scopul de a-l transforma într-un important nod

de transport specializat de mărfuri". Un alt proiect care urmează să fie pus în aplicare în viitorul apropiat "este reconstrucția și utilizarea aeroportului din Bălți, pentru a atrage companii aeriene low-cost".

"Astfel va exista o concurență reală pe piața transportului aerian de pasageri. Avantajul este că se vor ieftini zborurile pentru pasageri nu numai de pe aeroportul din Bălți, dar și de pe cel din Chișinău. Mizăm pe creșterea numărului total de zboruri și de pasageri", a spus Dodon.

Potrivit lui, "implementarea proiectelor naționale de anvergură, cum

ar fi: "Industrializarea", "Drumuri", "Aviația", nu poate și nu ar trebui să împingă pe plan secund soluționarea problemelor cu care se confruntă în mod constant mediul de afaceri și țara".

"O altă problemă o constituie presiunile organelor de poliție asupra businessului. Reprezentanții organelor de drept efectuează diverse controale sub pretextul combaterii infracțiunilor economice. Acest lucru nu numai că împiedică activitatea normală a companiilor, ci și provoacă corupție în rândul polițiștilor înșiși. De aceea, este stringentă operarea de

modificări la actele normative, pentru ca poliția să nu preseze businessul și ca organele de poliție specializate și teritoriale să nu dubleze funcțiile structurilor de stat competente care se ocupă de combaterea crimelor economice", a spus președintele.

Șeful statului a subliniat că "fără dezvoltarea mediului de afaceri nu putem vorbi despre îmbunătățirea calității a vieții cetățenilor".

"Acest lucru ar trebui să-l înțeleagă și să-l accepte toți cei care reglementează, controlează mediul de afaceri, adoptă legi, hotărâri, strategii și programe", a subliniat el.

**Curs valutar
18.12.2019**

Valuta	Rata	Cursul
USD	1	17.2581
EUR	1	19.2626
UAH	1	0.7356
RON	1	4.0328
RUB	1	0.2756

CAPITAL Market

**ÎN ATENȚIA
SOCIETĂȚILOR
PE ACȚIUNI!**

Recepționarea anunțurilor și rapoartelor anuale se efectuează la adresa:

ziarulcm@gmail.com
tel.: 022 22-12-87;
fax: 022 22-05-03

**Spre atenția
cititorilor
și abonaților!**

Instituția Publică Ediția Periodică "Capital Market" vă aduce la cunoștință că, în legătură cu sărbătorile de iarnă, următoarea ediție a ziarului cu nr. 51 (824) va apărea pe 26 decembrie 2019, iar nr. 1 (825) din anul 2020, va fi editat pe 15 ianuarie 2020.

**Redacția ziarului
Capital Market**

AVIZ

Redacția ziarului „Capital Market” desfășoară un tender pentru instituțiile ce oferă servicii de tipografie. Cererile pot fi depuse până la 3 ianuarie 2020.

**Informații suplimentare
la numărul de telefon:
022 227758.**

Decizii ale Consiliului de Administrație al Comisiei Naționale a Pieței Financiare

În cadrul ședinței ordinare din 16 decembrie curent, Consiliul de Administrație al Comisiei Naționale a Pieței Financiare (CNPF), potrivit competențelor conferite de legea-cadru, a aprobat decizii aferente pieței financiare nebancale, mai cu seamă:

REGLEMENTARE

• Regulamentul cu privire la clasificarea activelor de către organizațiile de creditare nebancale, document ce va fi aplicat de către OCN la clasificarea și calcularea mărimii provizioanelor pentru acoperirea pierderilor în scop de supraveghere, precum și pentru stabilirea volumului permis de deduceri în scopuri fiscale la activele supuse riscului de credit în temeiul contractelor aferente. În sensul Regulamentului, provizioanele respective se constituie pe seama cheltuielilor, având drept scop acoperirea pierderilor potențiale cauzate de nerambursarea

activelor acordate. La clasificarea activelor, OCN va ține cont cel puțin de următoarele aspecte: situația financiară curentă a debitorului evaluată din punctul de vedere al capacității de onorare a angajamentelor; respectarea condițiilor contractuale; capacitatea de plată a debitorului bazată pe evoluția istorică financiară în cadrul OCN și istoria de credit privind respectarea de către debitor a obligațiilor asumate, solicitată de la biroul istoriilor de credit.

AUTORIZARE

• Avizarea reorganizării SA „REUPIES” prin transformare în societate cu răspundere limitată, decizia la adunarea generală extraordinară a acționarilor din 11.10.2019;

• Reperfectarea licenței AEI „SOFMICROCREDIT” pentru desfășurarea activității asociațiilor de economii și împrumut, prin substituția anexei la licență cu modificarea adresei juridice a Filialei „Drochia” din

or. Drochia, str. Gudanov 9/2, în or. Drochia, str.-la Elena Sârbu 2A;

• Avizarea radierii din Registrul de stat al persoanelor juridice a AEI „JEVRENI” cu sediul în r-nul Criuleni, s. Jevreni, în urma lichidării;

• Reperfectarea licenței Brokerului de Asigurare-Reasigurare „SNATUR PRIM” SRL pentru dreptul de a desfășura activitate de intermediere în asigurări și reasigurări prin schimbarea denumirii în BAR „V INSURANCE” SRL, cu eliberarea unui nou formular de licență;

• Exprierea acordului pentru alegerea dnei Alina Osoianu în funcție de director executiv al Asociației Profesionale „BIROUL NAȚIONAL al ASIGURĂTORILOR de AUTOVEHICULE” și avizarea înregistrării de stat a modificărilor respective în datele înscrise în Registrul de stat al unităților de drept privind organizațiile necomerciale, cu eliberarea avizului corespunzător.

Serviciul de presă al CNPF

Statul a îndatorat fiecare moldovean cu 966 USD

Dacă Republica Moldova ar intenționa să plătească în acest moment toată datoria publică acumulată, fiecare cetățean al Republicii Moldova ar trebui să scoată din buzunar 16,8 mii de lei, adică 966 USD. Suma este mai mare cu 22,3% în semestrul unu al anului 2019 față de perioada similară a anului 2016, potrivit datelor Ministerului Finanțelor.

Datoria publică a Republicii Moldova a crescut considerabil an de an. Autoritățile se laudă că țara noastră are una din cele mai mici datorii la nivelul statelor din regiune, raportat la produsul intern brut. Cu toate acestea, datele publicate de Ministerul Finanțelor arată că datoria statului, care va trebui plătită de fiecare moldovean, crește în mod continuu.

Spre comparație, în anul 2016 datoria în contul unui moldovean era de numai 12140 lei, dar trebuie să ținem cont că statistic și populația țării era mai numeroasă atunci. În comparație cu statele din UE spre care tinde Republica Moldova, cele mai ridicate niveluri ale ponderii datoriei publice guvernamentale în PIB le înregistrează Grecia (178,6%), Italia (131,8%), Portugalia (125,7%), Belgia (103,1%), Spania (98,3%), Franța (97%) și Marea Britanie (87,7%). Un nivel mai scăzut al datoriei publice guvernamentale înregistrează România (35%), Cehia (34,6%), Bulgaria (25,4%), Luxemburg (23%) și Estonia (9%).

NOMINAL, DATORIA SCADE PE FUNDALUL REDUCERII FINANȚĂRILOR EXTERNE

Majorarea soldului datoriei sectorului public în anul 2019 a fost condiționată de majorarea soldului datoriei de stat (2368,4 mil. lei sau 4,6% comparativ cu sfârșitul anului 2018), aceasta continuând să înregistreze o pondere majoritară în totalul datoriei sectorului public (90,7%). Celelalte componente ale sectorului precum datoria BNM, întreprinderilor sectorului public și unităților administrativ-teritoriale au înregistrat valori diminuate comparativ cu cele de la sfârșitul anului 2018.

Totodată, diminuarea soldului datoriei de stat în valori nominale se datorează atât diminuării intrărilor de împrumuturi de stat externe pentru finanțarea proiectelor investiționale, cât și diminuării finanțării interne nete pozitive, aprobată pentru anul 2019. Astfel, pentru anul 2019 se estimează că finanțarea externă netă va constitui 192,6 mil. dolari SUA, cu 53,8 mil. dolari SUA sau 21,8% mai puțin decât valoarea aprobată, iar finanțarea internă netă va înregistra o diminuare de 1545,5 mil. lei sau cu 60,8% pe fonul renunțării la emisiunea VMS suplimentare pentru completarea rezervei de lichidități. Din totalul intrărilor brute prognozate pentru anul 2019, 53,1% se vor îndrepta spre finanțarea proiectelor investiționale, iar 46,9% – pentru suport bugetar.

“La finele anului 2019, soldul datoriei de stat va fi compus preponderent din datorie de stat pe

termen lung și cu rată fixă a dobânzii, asigurându-se încadrarea în limitele stabilite în Programul Managementul datoriei de stat pe termen mediu 2019-2021. Astfel că, la situația din 31 decembrie 2019, datoria de stat scadentă în decurs de un an nu va depăși 25,0% din total, iar datoria de stat cu rata dobânzii variabilă nu va depăși 40,0% din total. Pentru VMS emise pe piața primară rata medie a dobânzii poate constitui aproximativ 6,3% anual, pentru împrumuturile externe fixe – aproximativ 2,0% anual, iar pentru datoria externă variabilă – rata dobânzii va oscila în dependență de evoluția ratelor internaționale precum Libor 6 months și Euribor 6 months. În dependență de cererea pieței, Ministerul Finanțelor în continuare va susține majorarea ponderii obligațiilor de 2,3 și 5 ani în circulație cu rată fixă a dobânzii, în anul 2019 emisiunile fiind prognozate în totalitate în monedă națională”, potrivit proiectului Bugetului pentru anul 2020.

Ponderea datoriei de stat în PIB la sfârșitul anului 2019 va constitui 28,1%, dintre care 11,6% – datorie de stat internă și 16,5% – datorie de stat externă. Cheltuielile legate de serviciul datoriei de stat în anul 2019 se estimează în sumă de 1 669,6 mil. lei, ceea ce constituie o diminuare cu 275,0 mil. lei sau cu 14,1% comparativ cu valoarea aprobată pentru anul 2019.

ÎMPRUMUTURILE EXTERNE, PERFUZIA MOLDOVEI – 62%

Conform estimărilor, soldul datoriei de stat la situația din 31 decembrie 2020 nu va depăși 67 528,2 mil. lei, dintre care 61,9% datorie de stat externă și 38,1% – datorie de stat internă, înregistrând o majorare cu 9 245,7 mil. lei față de valoarea precizată pentru sfârșitul anului 2019, preponderent din contul finanțării externe nete pozitive prognozate pentru anul următor.

La finele anului 2020, soldul datoriei de stat va fi în continuare compus preponderent din datorie de stat pe termen lung și cu rată fixă a dobânzii. Pentru VMS emise pe piața primară, rata medie a dobânzii poate constitui aproximativ 7,0% anual, pentru împrumuturile externe fixe – aproximativ 2% anual, iar pentru datoria externă variabilă rata dobânzii va oscila în dependență de evoluția ratelor internaționale precum Libor 6 months și Euribor 6 months.

În dependență de cererea pieței, se va tinde în continuare spre majorarea ponderii obligațiilor de 2, 3 și 5 ani în circulație cu rată fixă a dobânzii, în anul 2020 emisiunile fiind prognozate în totalitate în monedă națională. Împrumuturile externe noi care vor fi contractate, vor avea maturitatea de minim 15 ani, preferință fiind acordată creditorilor multilaterali.

Ponderea datoriei de stat în PIB la sfârșitul anului 2020 se va încadra în valoarea de 29,6%, cu 1,5 p.p. mai mult față de cea precizată pentru finele anului 2019.

Pentru anul 2021, se estimează că soldul datoriei de stat se va majora cu 10,4%, iar în 2022 acesta se va majora cu 9,7% și va constitui 81 828,4 mil. lei, situându-se la nivelul de 30,2% pondere în PIB.

Pe parcursul anului 2020 vor fi valorificate împrumuturi de stat externe în sumă de 9 296,7 mil. lei (echivalentul a 503,3 mil. dolari SUA) și rambursate împrumuturi de stat externe în sumă de 2 916,4 mil. lei (echivalentul a 157,9 mil. dolari SUA). Ca urmare, la situația din 31 decembrie 2020, conform estimărilor, soldul datoriei de stat externe nu va depăși 41 820,9 mil. lei (echivalentul a 2208,1 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă o majorare cu 7 591,5 mil. lei (echivalentul a 306,4 mil. dolari SUA) sau cu 22,2% față de plafonul precizat al datoriei de stat externe la situația din 31 decembrie 2019. În valori nominale, majorarea plafonului datoriei de stat externe se explică prin depășirea sumelor intrărilor externe preconizate pentru anul 2019 față de rambursările pentru același an. Totodată, ca pondere în PIB, se estimează că soldul datoriei de stat externe va înregistra la finele anului 2020 o majorare cu 1,8 p.p. față de valoarea precizată pentru anul 2019 și nu va depăși 18,3%.

În anul 2020 se preconizează emisiunea netă a VMS pe piața primară în sumă de 2000,0 mil. lei, răscumpărarea VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat în sumă de 240,0 mil. lei, precum și răscumpărarea VMS pentru crearea rezervei de lichiditate în sumă de 105,8 mil. lei. Astfel, la situația din 31 decembrie 2020, conform estimărilor, soldul datoriei de stat interne nu va depăși 25 707,3 mil. lei sau 11,3% în PIB.

În perioada anilor 2021-2022, în scopul finanțării deficitului bugetului de stat se prevăd a fi direcționarea veniturii din emisiunea netă a VMS pe piața primară în sumă a câte 1 500,0 mil. lei anual. Totodată, se preconizează răscumpărarea VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat în sumă de 260,0 mil. lei în anul 2021 și 290,0 mil. lei în anul 2022. Concomitent, în anul 2021 vor fi răscumpărate VMS emise pentru crearea rezervei de lichiditate în sumă de 89,4 mil. lei.

Astfel, în perioada anilor 2021-2022 soldul datoriei de stat interne se va majora de la 26 857,9 mil. lei la finele anului 2021 până la 28 067,9 mil. lei la finele anului 2022.

Victor URSU

Speaker: Statul și mediul de afaceri trebuie să fie parteneri de încredere

Statul și mediul de afaceri trebuie să fie parteneri de încredere. O declarație în acest sens a făcut președinta Parlamentului, Zinaida Greceanii, marți, la deschiderea Forumului “Dialog pro-business”, la Chișinău.

Potrivit agenției INFOTAG, ea a spus că “mediul de afaceri este temelia dezvoltării Republicii Moldova, iar statul trebuie să acorde o atenție deosebită și o susținere constantă acestui sector”.

“Inițiativa unui dialog între autoritățile publice și reprezentanții businessului are drept scop identificarea problemelor stringente cu care se confruntă comunitatea de afaceri, dar și formularea propunerilor, recomandărilor și soluțiilor concrete pentru consolidarea acesteia. Un mediu de afaceri transparent și previzibil încurajează investițiile străine. Astfel, este de datoria noastră să asigurăm stabilitatea și predictibilitatea cadrului normativ pentru comunitatea de afaceri”, a spus Greceanii.

Potrivit ei, Parlamentul Republicii Moldova va depune toate eforturile în vederea asigurării stabilității politicilor economice și fiscale și transparenței cadrului legislativ.

“Vom asigura o justiție echitabilă pentru toți actorii economici, astfel ca să nu fie create condiții privilegiate pentru unii în detrimentul altora. De asemenea, ajustarea condițiilor legislative propice pentru investitorii naționali și străini la necesitățile acestora este o condiție obligatorie pentru ca Republica Moldova să devină un partener atractiv la nivel internațional”, a spus speakerul.

Totodată, ea a ținut să remarce că una din prioritățile actualului Legislativ este consolidarea continuă a mecanismelor de cooperare cu societatea civilă, inclusiv comunitatea de afaceri. În acest context, a fost menționată platforma consultativă a reprezentanților societății civile pe lângă Parlamentul Republicii Moldova, constituită recent cu scopul de a contribui la o mai mare transparență a procesului legislativ, dar și de a facilita participarea societății civile și mediului de afaceri în procesul decizional.

“Este imperativă consolidarea reprezentanților businessului la fiecare etapă – de la elaborarea proiectelor de acte normative, până la adoptarea finală a acestora, ceea ce va avea un efect pozitiv. Mediul de afaceri, mai bine ca oricine cunoaște care sunt problemele și oportunitățile fiecărui sector, această expertiză fiind prețioasă pentru toți, având în vedere că obiectivul nostru este unul comun”, a declarat președintele Parlamentului.

Ca în piață să rămână doar pomul de Crăciun

O parte dintre protestatarii din PAMN nu au dorit să consume combustibil eminant pentru a ajunge la greva din Chișinău. În drum spre grevă au mai luat niște pasageri, acoperind astfel costurile deplasării la protest. S-ar putea spune și așa. De fapt, protestatarii zic că, în felul acesta au redus în măsura în care s-a putut face, impactul protestului asupra unor oameni porniți, care spre un spital la Chișinău, care la copii, care pur și simplu să-și cumpere o haină de iarnă. Înclin să cred că nu a măsurat nimeni benzina.

Așa cum au promis, transportatorii de pasageri au revenit în Piața Marii Adunări Naționale. Mulți și de data asta. Chiar mai mulți. Și mai organizați. Nu am în vedere geometria în care și-au parcat microbuzele sub geamurile guvernului, ci discursul prin care și-au formulat revendicările. De data aceasta s-a vorbit la modul concret despre anumite solicitări puse pe masa guvernării. De data aceasta au început și niște discuții, iar ministrul Economiei a intervenit cu anumite clarificări.

Transportatorii solicită, înainte de toate, creșterea tarifului până la

74 de bani pentru un kilometru. Diferența între actualul tarif și cel solicitat este de 26 de bani. Motivele invocate sunt creșterea nemiloasă a costurilor care nu pot fi acoperite în nici un fel cu aplicarea tarifului vechi. Nu pot fi majorate salariile șoferilor, nu poate fi înnoit parcul de mașini.

Ultima creștere a tarifului a avut loc în anul 2014, majorarea fiind de 10 bani. Principalul argument invocat atunci de către transportatori era creșterea prețului la carburanți. Într-adevăr, pe panourile stațiilor de alimentare erau afișate de la o zi la

alta prețuri tot mai mari și mai mari. Deși unii îndrăznesc să facă uz și de data aceasta de acest argument, el nu este dintre cele care poate determina revederea tarifului. Da, pe parcursul ultimilor cinci ani prețul motorinei a tot desenat zigzaguri în actele contabile, însă diferența dintre prețul vechi și cel achitat astăzi la pompă e de doar 60 de bani. Pentru o afacere în care orice bănuț e de luat în seamă, 60 de bani e un argument tare.

Dar, așa cum spuneam, carburanții nu mai sunt factorul care ar determina o eventuală creștere a tarifului, lucru pe care îl înțeleg foarte bine și transportatorii, insistând de data aceasta pe costuri generale imposibil de acoperit. Aceleași costuri îi pun în imposibilitatea de a înnoi parcul de mașini, de a asigura securitatea pasagerilor și chiar indicând asupra pericolului de abandonare a unor rute.

La ora actuală doar 2 la sută din totalul autobuzelor au mai puțin de cinci ani, 14,5 la sută au o vechime de până la 20 de ani, iar peste 50 la sută dintre acestea au 26, 30 sau chiar mai mulți ani. Întrebarea e dacă multe dintre acestea pot garanta siguranța și confortul pe care ni-l dorim în transportul de pasageri, dacă cea mai mare parte dintre acestea întrunește parametrii tehnici examinați în procesul testărilor obligatorii. Această stare de lucruri cere înnoirea parcului, însă managerii companiilor de transport spun că nu au mijloace pentru procurarea altor unități. Băncile refuză să vorbească cu niște agenți economici care nu au cum să aducă dovada unei rentabilități sigure, iar importul de autobuze de mână a doua este la fel de inaccesibil, cum limita de vârstă impusă pentru respectivele mijloace de transport ține prețul sus.

În procesul discuțiilor inițiate ca urmare a protestului, reducerea limitei de vârstă și-a făcut loc printre revendicările de bază. Este stupid să dorești punerea în serviciul pasagerilor a unor autobuze cu un anumit grad de uzură, dar s-ar putea opera anumite comparații. Bunăoară, care autobuz ar fi mai confortabil și ar garanta o siguranță anume – un autobuz cu doisprezece ani “la bord” adus astăzi din Germania sau autobuzul de 30 de ani parcat tradițional în curtea unui cetățean din sat?

Dar creșterea limitei ar putea genera organizarea unui gen de business care ar umple piața cu autobuze un pic “obosite”, însă s-ar putea ca dreptul la importul de autobuze cu vârsta de până la, bunăoară, 12 ani, să-l aibă doar prestatorii de servicii transport pasageri cu o vechime în domeniu de, să admitem, trei ani. Dincolo de aceste măsuri permissive, s-ar impune interzicerea utilizării autobuzelor cu

Problema gazelor a fost, în săptămâna trecută, la un pas să se transforme într-o adevărată isterie. Mulți au fost cei care s-au întrecut în declarații „apocaliptice” desprinsе din teama că vor îngheța după 1 ianuarie 2020, dacă Naftogaz și Gazprom nu vor ajunge la o înțelegere privind tranzitul de gaze pe teritoriul ucrainean și puțini sunt cei care au știut ce să facă pentru a evita o asemenea situație.

„Problema gazelor” este, de fapt, o gogoriță. Pentru cei care nu știu, gogorița este o „ființă imaginară cu care sunt speriați copiii”.

„Va fi asigurată Republica Moldova cu gaze după 1 ianuarie 2020?”, iată care este întrebarea. Răspunsul este și mai laconic: va fi. Și nu pentru că mai sunt zile bune în care pot fi semnate anexele la contractele între Moldovagaz și Gazprom, iar operatorii ruși și ucraineni pot ajunge la o înțelegere. Nu este pentru prima dată când ne pomenim pe sfârșit de an într-o astfel de situație dificilă. Scriam și anterior că în ultimii zece ani au existat cinci situații în care fie din cauza că nu s-a ajuns la un acord între societatea ucraineană Naftogaz și Gazprom privind livrările și tranzitul de gaze, fie ca urmare a unor datorii restante pentru consumul de gaze, Gazprom reducea sau chiar tăia livrările de gaze spre Ucraina, ce pune în dificultate și Republica Moldova.

Așa s-a întâmplat în ianuarie 2009. A urmat noiembrie 2013, apoi iunie 2014. În pragul unei noi situații de criză s-a ajuns și la începutul lunii martie 2018. Și totdeauna am trecut cu bine, deși stresați de incertitudinilor, de această problemă. Așa se va întâmpla și acum, chiar dacă, poate, unii vor considera exagerat acest optimism.

Dincolo de aceasta, din situația de la sfârșit de an, apogeul căreia a fost atins în săptămâna trecută, avem de învățat câteva lecții.

Astfel, în primul rând, dacă în anii „de grea cumpănă” de după 2010, când asigurarea cu gaze era sub semnul întrebării, am așteptat ca Naftogaz și Gazprom să ajungă la un acord sau am negociat „la greu” până „în seara de Revelion” cu consenzul rus, în 2019, efortul de a rezolva problema a căpătat o amploare regională și la nivel european, iar în găsirea unei soluții de alternativă s-au implicat actori din alte țări. Anume inclusiv aceasta a urmărit vizita la Kiev a premierului Ion Chicu și discuțiile purtate la Bruxelles de președintele Consiliului de Administrație al Moldovagaz, Vadim Ceban.

Ca urmare, la 13 decembrie, ministrul Economiei și Infrastructurii al Republicii Moldova, Anatol Usatîi, și viceministrul Energiei și Protecției Mediului din Ucraina, Constantin Cijic, au semnat Memorandumul de Înțelegere privind cooperarea în domeniul securității

alimentării cu gaze naturale. Documentul prevede schimbul de informații și coordonarea acțiunilor de prevenire, atenuare și gestionare a situațiilor excepționale în vederea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor.

„Apreciam enorm sprijinul Guvernului Ucrainei acordat țării noastre. Mă bucur că acest Memorandum vine să confirme faptul că, în eventualitatea unei crize în alimentarea cu gaze naturale a consumatorilor din țările noastre, autoritățile și operatorii responsabili din ambele țări vor depune eforturi comune în vederea depășirii acestora și neadmiterii, sub nicio formă, a limitării sau obstrucționării fluxului de gaze către consumatorii statului afectat”, a declarat Anatol Usatîi.

A avut o implicare directă și directorul Secretariatului Comunității Energetice, Janez Kopač, care a și propus încheierea Memorandumului

Vom avea gaze după 1 ianuarie 2020?

de Înțelegere între autoritățile publice centrale respective din Republica Moldova și Ucraina.

La Bruxelles, în ședința de lucru cu participarea tuturor operatorilor de transport gaze pe culoarul Transbaltic, s-a ajuns la înțelegerea de a majora volumele de gaze necesare Republicii Moldova pentru acoperirea întregului consum, prin revers. Este vorba despre circa 15 milioane de metri cubi pe zi.

În vederea realizării acestor înțelegeri, operatorii din Bulgaria și România trebuie să modifice acordurile de interconectare la Negru Vodă și, respectiv, Kardam. Totodată, în lucru se află acordul de interconectare Transgaz România și operatorul sistemelor de tranzit gaze din Ucraina pentru stația de măsurare gaze Isaccea 1/Orlovka. Urmează ca partea română și cea ucraineană, în perioada imediat următoare, să definitiveze textul acordului și să-l semneze, potrivit

președintelui Consiliului de Administrație al Moldovagaz.

Îndată ce va fi semnat acest acord, Moldova este pregătită pentru primirea gazelor naturale în regim revers. În paralel, se definitivează acordurile de interconectare și transport gaze cu Ucraina, semnarea cărora este preconizată în cel mai scurt timp.

Este, realmente, prima alternativă, la cea tradițională, tranzitarea gazului pe teritoriul ucrainean.

În al doilea rând, deși Guvernul contează în continuare pe calea tradițională de livrare a gazelor, acesta caută soluții alternative, inclusiv financiare, pentru situații de urgență. La 11 decembrie, premierul Ion Chicu și Directorul General BERD pentru Europa de Est și Caucaz, Matteo Patrone, au semnat un aranjament financiar, în valoare de 50 milioane de dolari. Aranjamentul

va permite procurarea rezervelor de gaze naturale pentru aprovizionarea timp de o lună a întreg teritoriului Republicii Moldova, în cazul situației excepționale.

„Aranjamentul semnat este o probă a relațiilor foarte bune între Republica Moldova și BERD. Am recurs la acest mecanism financiar pentru a completa setul de soluții alternative de alimentare cu gaze naturale a consumatorilor din Republica Moldova, în cazul unei situații excepționale, care nu depinde de deciziile Guvernului”, a declarat Ion Chicu.

Premierul a menționat că mizează în continuare pe calea tradițională de livrare a gazelor cu tranzit prin Ucraina: „Contăm pe faptul că cele două părți, Rusia și Ucraina, vor ajunge la un numitor comun și Republica Moldova va primi gaze naturale la un preț mult mai avantajos”.

BERD s-a dovedit a fi, ceea ce a afirmat Matteo Patrone, un „prietin la nevoie”.

Este adevărat că, în cazul aranjamentului financiar, Moldova s-a angajat să reformeze sectorul gazelor, cum ar fi elaborarea legislației secundare pentru liberalizarea pieței gazelor naturale și diversificarea surselor de aprovizionare. E un angajament foarte dificil de realizat în condițiile în care Gazprom deține un pachet de acțiuni important în Moldovagaz, iar conductele de gaze se află inclusiv pe teritoriul necontrolat de Chișinău și, în plus, există problema datoriilor.

În al treilea rând, accelerarea construcției gazoductului Iași-Ungheni-Chișinău devine evidentă. În ședința consiliului director al BERD din săptămâna trecută s-a discutat inclusiv cofinanțarea construcției gazoductului Iași-Ungheni-Chișinău.

Procesul de asigurare a unei alternative viabile a însemnat nu numai discuții, negocieri, semnări de contracte și aranjament financiar, dar și lucrări de reconstrucție, ajustări tehnice, care vor face posibilă primirea de gaze în regim revers prin coridorul Transbaltic, de la 1 ianuarie 2020.

Între timp, autoritățile speră să semneze în următoarea perioadă anexele la contractele de livrare și tranzit a gazelor prin teritoriul Republicii Moldova, pe o perioadă de trei ani.

Vlad BERCU

vârsta mai mare de, să admitem, 24 de ani. Un asemenea filtru ar grăbi procesul de înnoire a parcului și ar adăuga un plus de siguranță pentru pasageri.

Un alt argument în vederea creșterii tarifului este necesitatea majorării salariilor în acest sector. Spunea cineva într-o dezbatere că, de fapt, salariul unui șofer se „zbate” între două și trei mii de lei. Mai recent se indică o remunerare de două-trei sute de lei pe zi, dar și asta cu condiția ca șoferul să aibă o zi cât de cât plină, deci cu mulți kilometri parcurși. Un calcul simplu arată că un șofer ar ridica lunar 6-7 mii de lei. În fond, acesta egalează salariul mediu pe economie sau remunerarea unui pedagog cu șase ore lucrate zilnic în fața copiilor. Mizăm pe asemenea comparații, chiar dacă acestea nu sunt relevante până la capăt.

Așa cum se declară, majorarea tarifului va determina creșterea salariului șoferilor și acoperirea deficitului de cadre sau cel puțin stoparea exodului acestora. Potrivit unor calcule, noul tarif ar face ca biletul

până la Briceni să treacă ușor peste 200 de lei, actualmente un pasager achitând 114 lei. În România, bunăoară, pasagerul care merge de la Iași la Galați achită 60 de ron, iar de la Iași până la Tecuci – 40 de ron. Salariul unui șofer de autobuz de peste Prut (angajat al Societății de Transport București) ajunge la 3700 de lei. La Timișoara, de exemplu, se indică un salariu de circa 4500 de lei românești. Dar salariul nu e unul stabil. Există cel puțin zece suplimente acordate în diferite situații. Printre acestea – sporul de noapte în mărime de 25 la sută, sporul de sărbători – 100 la sută, sporul de vechime – 25 la sută, sporul pentru ore suplimentare – până la 150 procente, primă de Paști și de Crăciun – 500 lei și alte câteva care conturează un salariu suficient de motivant. Deși cifrele arată un salariu acceptabil, problema șoferilor este destul de gravă și în România. De ce recurgem la acest exemplu din România? Pentru că ar trebui să ne intereseze și pe noi în ce măsură creșterea cerută a tarifului în PMAN va determina creșterea

salariilor șoferilor și dacă nu cumva aceștia vor continua să rămână în acea zonă a unor lipsuri și a sărăciei, transferându-se pe umerii statului problemele de ordin social de genul ajutoarelor pentru copii, indemnizațiilor, plăților pentru încălzire și alte asemenea mecanisme care sunt puse în acțiune imediat ce se constată venituri sub nivelul stabilit. În cazul în care tariful nu se reflectă în conținutul portmoneului, în piață va veni altcineva și e de presupus că acesta va fi chiar șoferul sau copiii acestuia.

Scriam ceva mai înainte că, urmare a dialogului inițiat între cele două părți, în PMAN trebuie să rămână doar pomul de Crăciun asistat de un moș, straietele căruia nu au nici o culoare politică. Și mai trebuie de soluționat nu atât problemele transportatorilor, cât cele ale transportului de pasageri. Pentru că am putea avea tarife bune, autobuze cu Wi-Fi, șoferi la papi și multe, multe altele, dar ar putea să dispară pasagerul. Și atunci, cine și încotro va merge?

Constantin OLTEANU

Telefonul de încredere

Telefonul de încredere a fost creat în scopul conlucrării mai eficiente cu societatea civilă în direcția prevenirii cauzelor de abuz în serviciu comise anterior sau în prezent de către angajații Comisiei Naționale a Pieței Financiare, precum și de către participanții profesioniști la piața valorilor mobiliare, la piața asigurărilor și sectorul plasamente colective și microfinanțare. Examinarea mesajelor și luarea măsurilor, în conformitate cu Legislația Republicii Moldova, sunt garantate.

Telefonul de încredere: (+373 22) 859-405. E-mail: info@cnpf.md

CAPITAL Market

Publicație bilingvă a CNPF

INDICE DE ABONAMENT:

Moldpres: 67770.

Poșta Moldovei: PM21700

EDITOR:

Instituția Publică Ediția Periodică
CAPITAL MARKET

Nr. de înregistrare:

1003600114204, 27 octombrie 2003

FONDATOR: COMISIA NAȚIONALĂ

A PIEȚEI FINANCIARE

REDACTOR-ȘEF:

Ghenadie TUDOREANU

Tel.: /373 22/ 229-445

REDACTOR:

Lilia ALCAZĂ

Recepționarea anunțurilor și rapoartelor

anuale: ziarulcm@gmail.com

TEL.: /373 22/ 22-12-87, 22-77-58

FAX: /373 22/ 22-05-03

ADRESA REDACȚIEI:

Str. Vasile Alecsandri, 115

(Colț cu bd. Ștefan cel Mare)

Cod IBAN: MD69VI00022249111050MDL

BC "Victoriabank", SA., fil.11, Chișinău,

BIC VICBMD2X883

În ziar au fost utilizate știrile agenției

«Moldpres» și «InfoMarket»

Articolele marcate cu semnul ■ reprezintă publicitate.

Orice articol publicat în "Capital Market" reflectă punctul

de vedere al semnatarului, care nu neapărat coincide

cu cel al redacției. Republicarea textelor și imaginilor se

permite doar cu acordul scris al publicației.

Tipar: Tipografia "Edit Tipar Grup" SRL

Statistica tranzacțiilor înregistrate pe piața reglementată în perioada 09.12.2019 - 13.12.2019

Data tranzacției	Codul ISIN	Denumirea emitentului	Valori mobiliare	Prețul	Volumul	Valoarea nominală	Emisia	% din emisie	Tipul tranzacției
10.12.2019	MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	15	3200,00	48000,00	200	1037634	0	Cumparare vnzare
12.12.2019	MD14BFCM1001	SA "BANCA DE FINANTE SI COMERT"	10	234,44	2344,40	100	1315442	0	Cumparare vnzare
12.12.2019	MD14BFCM1001	SA "BANCA DE FINANTE SI COMERT"	10	234,44	2344,40	100	1315442	0,00	Cumparare vnzare

Statistica tranzacțiilor înregistrate în afara pieței reglementate sau MTF pentru data de 10.06.2019 - 14.06.2019

Tipul tranzacției: Vânzare-Cumpărare							
Nr. d/o	Denumirea emitentului	ISIN	Valoarea nominală a unei valori mobiliare, lei	Numărul de tranzacții înregistrate, un.	Numărul total de VM tranzacționate, un.	Volumul total al tranzacțiilor, lei	Ponderea VM în numărul total al acestora în circulație, %
1	SA VITIS-LUX-SL	MD14ITLU1007	1	5	16765	16765,00	38,6656
2	SA Fabrica conserve Anenii Noi	MD14FDCA1003	40	2	220729	1103645,00	60,1789
3	SA Set-Service	MD14SETS1008	5	1	60	60,00	0,0618
4	SA VALEGA	MD14VALE1001	6	3	53136	318816,00	16,95
5	SA CONCOM RTCA	MD14RTCA1001	10	1	88	880,00	0,05
6	SA METALIC	MD14META1004	40	1	50	250,00	0,05
7	SA PRESUDOR	MD14PDSR1004	23	1	1247827	30780300,00	99,7052
8	SA ISRT-FĂLEȘTI	MD14ISRT1005	10	4	730	3650,00	0,34
9	SA Lusmecon	MD14LUSM1002	50	1	3050	30500,00	0,513

Tipul tranzacției: Moștenire							
Nr. d/o	Denumirea emitentului	ISIN	Valoarea nominală a unei valori mobiliare, lei	Numărul de tranzacții înregistrate, un.	Numărul total de VM tranzacționate, un.	Volumul total al tranzacțiilor, lei	Ponderea VM în numărul total al acestora în circulație, %
1	SA STEJAUR-MARKET	MD14STAU1008	8	1	200	1600,00	0,1145
2	SA Ectostim Grup	MD14ECTO1000	30	2	157	4710,00	0,3125
3	SA Fabrica de zahăr din Ghindești	MD14FZGD1000	20	1	9	180,00	0,0009
4	SA Răut	MD14ARTU1009	7	1	63	441,00	0,0009
5	SA Nord-Mobila	MD14DMOB1009	8	1	40	320,00	0,0032
6	SA ICAM	MD14CIMA1009	5	1	180	900,00	0,00
7	SA NISTRU-LADA	MD14NTLD1001	1	1	40	40,00	0,04
8	SA TRANSCOM	MD14ANSC1006	10	1	10	100,00	0,50
9	SA BTA-31	MD14BTAC1009	10	1	195	1950,00	0,08
10	SA INTRA GROUP	MD14INGR1005	1	1	592	592,00	0,00
11	SA ISRT-FĂLEȘTI	MD14ISRT1005	10	8	730	7300,00	0,34

Tipul tranzacției: Donație între persoanele care sînt soți, rude sau afini pînă la gradul II inclusiv							
Nr. d/o	Denumirea emitentului	ISIN	Valoarea nominală a unei valori mobiliare, lei	Numărul de tranzacții înregistrate, un.	Numărul total de VM tranzacționate, un.	Volumul total al tranzacțiilor, lei	Ponderea VM în numărul total al acestora în circulație, %
1	SA DAAC HERMES GRUP	MD14MARS1000	1	2	1232	1232,00	0,0017

Tipul tranzacției: Vânzare-cumpărare conform prevederilor art. II alin. (3) din Legea nr.163-XVI din 13.07.2007 pentru modificarea și completarea Legii privind societățile pe acțiuni							
Nr. d/o	Denumirea emitentului	ISIN	Valoarea nominală a unei valori mobiliare, lei	Numărul de tranzacții înregistrate, un.	Numărul total de VM tranzacționate, un.	Volumul total al tranzacțiilor, lei	Ponderea VM în numărul total al acestora în circulație, %
1	SA IULANRO	MD14IULA1008	1000	1	1020	1811680,00	100,00

Tipul tranzacției: Retragera obligatorie în condițiile art.30 din Legea privind piața de capital:							
Nr. d/o	Denumirea emitentului	ISIN	Valoarea nominală a unei valori mobiliare, lei	Numărul de tranzacții înregistrate, un.	Numărul total de VM tranzacționate, un.	Volumul total al tranzacțiilor, lei	Ponderea VM în numărul total al acestora în circulație, %
1	SA ARES UT	MD14ESUT1004	21	22	2739	87648,00	0,5139

Organul Executiv al „AIPER” SA

Vă informează că la data de 10 ianuarie 2020, la ora 17:00, în incinta încăperii din mun. Chișinău, str. A. Puskin, 47/5 va avea loc Adunarea Generală Extraordinară a Acționarilor „AIPER” SA. Participanții la Adunarea Generală se vor înregistra între orele 16.30-16.45. Modul de ținere a Adunării Generale: cu prezența acționarilor.

ORDINEA DE ZI:

- cu privire la demisia administratorului Societății;
- cu privire la numirea unui nou administrator al Societății;
- cu privire la activitatea Societății.

Lista acționarilor este întocmită conform situației la data de 27.12.2019.

Acționarii pot lua cunoștință de materialele pentru Ordinea de zi a Adunării Generale începînd cu data de 27 decembrie 2019 (în zilele de lucru) între orele 9.00-13.00 și 14.00-17.00 la sediul Companiei din mun. Chișinău, str. București, nr. 99, of. 10. Totodată, materialele necesare desfășurării adunării se anexează la prezentul Aviz.

Pentru participare la Adunarea Generală, acționarii vor avea asupra sa buletinul de identitate, iar reprezentanții acționarilor – și procura, autenticată în modul stabilit de legislație care atestă împuternicirile.

Agenția Proprietății Publice

anunță concurs pentru ocuparea funcțiilor publice vacante.

Informația privind condițiile de desfășurare a concursului este plasată pe pagina web a Agenției Proprietății Publice <http://app.gov.md/> și <http://carriere.gov.md/>.

Contacte: telefon: 022-233-824, e-mail: marina.onica@app.gov.md.

CA „General Asigurări” SA

La data de 13.12.2019, în cadrul CA „General Asigurări” SA, mun. Chișinău, str. Puskin, nr. 47/5, s-a ținut Adunarea Generală Extraordinară a acționarilor Societății, cu cvorumul de 100,00%.

ÎN CADRUL ADUNĂRII AU FOST ADOPTATE URMĂTOAREA HOTĂRÎRE:

- S-a aprobat achiziționarea de către Societate a unui bun imobil amplasat în mun. Chișinău, sector Centru, str. Pietrarilor nr. 15/7 în vederea realizării activității investiționale și diversificarea activelor Societății.

Stimați acționari SA „ARTIMA”

La data de 16 decembrie 2019 a avut loc Adunarea Generală ordinară anuală a acționarilor „ARTIMA” SA. Cvorumul Adunării a constituit 79,4%.

AU FOST ADOPTATE URMĂTOARELE DECIZII:

- S-a adoptat “Dărea de seamă a organului executiv privind rezultatele activității în anul 2018”.
- S-a adoptat “Dărea de seamă financiară a Societății pentru anul 2018”.
- S-a adoptat “Dărea de seamă a Consiliului Societății pe anul 2018”.
- S-a adoptat “Dărea de seamă a Comisiei de Cenzori pe anul 2018”.
- S-a adoptat “Repartizarea pierderilor necoperite ale anului 2018 din “Rezervele statutare” și aprobarea normativelor de repartizare a profitului societății pentru anul 2019”.
- S-a adoptat “Majorarea capitalului social prin emisiune suplimentară de acțiuni.”
- S-a adoptat “Cu privire de modificări și completări de statut”
- S-a adoptat “Cu privire la înregistrarea Societății pe acțiuni la piața reglementată”.
- S-a adoptat “Codul de Guvernanță Corporativă a Societății”.
- S-a adoptat “Autentificarea procesului verbal al Adunării generale anuale ordinară a acționarilor”.

În atenția acționarilor Societății pe Acțiuni „Renet”

mun. Chișinău, str. Pușkin, 50

Consiliului societății pe acțiuni „Renet” SA anunță convocarea adunării generale extraordinare a acționarilor cu prezența acționarilor, care va avea loc pe data 15.01.2020 la adresa: or. Chișinău, str. Pușkin, 50. Adunarea va începe la orele 14.00.

ORDINEA DE ZI:

- Inițierea procedurii de reorganizare a Renet SA prin separarea patrimoniului.
- Aprobarea raportului de evaluare a patrimoniului Renet SA.
- Aprobarea proiectului de dezmembrare prin separarea patrimoniului a Renet SA.
- Aprobarea actului de transmitere și a bilanțului de repartitie.
- Aprobarea modificărilor în actul de constituire ale Renet S.A. Micșorarea capitalului social al Renet SA.
- Cu privire la autentificarea procesului verbal al adunării generale extraordinare a acționarilor.

Înregistrarea acționarilor-între orele 13.00-14.00.

Lista acționarilor a fost întocmită conform situației din 13.12.2019. Acționarii prezintă pașaportul, iar reprezentanții lor-și procura autenticată în modul stabilit de lege.

Cu materialele ordinii de zi a adunării se poate familiariza începînd cu 19.12.2019 între orele 10.00-12.00, la sediul societății, cu excepția zilelor de odihnă.

Relații suplimentare la tel: 078871616
Consiliul Societății.

“PLAI-FRUCT” SA**AVIZ PRIVIND REZULTATELE OFERTEI DE PRELUARE A ACTIUNILOR EMISE DE SOCIETATEA PE ACȚIUNI “PLAI-FRUCT”**

Data notificării: 12.12.2019

Tipul ofertei de preluare: benevolă

Perioada de derulare a ofertei de preluare

15 (cincisprezece) zile calendaristice, cuprinse între 27.11.2019 și 11.12.2019.

Numărul și data hotărârii CNPF privind aprobarea prospectului ofertei de preluare

Nr 55/2 din 18.11.2019

Datele de identificare a Ofertantului (și persoanelor cu care acționează în mod concertat)

Ofertant multiplu:

Bumbu Ruslan cu adresa or. Strășeni, str. Cartier Locativ 2, nr. 3, ap. 5, Republica Moldova;

Bumbu Dumitru cu adresa mun. Chișinău, str. Alba-Iulia 83/2, ap. 33, Republica Moldova;

Bumbu Maria cu adresa mun. Chișinău, str. Alba-Iulia 83/2, ap. 33, Republica Moldova;

Bumbu Valentina cu adresa mun. Chișinău, str. Hristo Botev, 7/3, ap. 12, Republica Moldova;

“VIN SELECT” S.R.L., cu sediul MD-3701, or. Strășeni, str. Orhei 2, Republica Moldova.

Datele de contact ale Ofertantului sunt: 060135751

Ofertantul confirmă absența persoanelor care acționează în mod concertat cu ofertantul sau emitentul în ceea ce privește oferta.

Datele de identificare a Emitentului

Societatea pe Acțiuni “PLAI-FRUCT”, cu sediul: MD-3701, str. Orhei, 2, or. Strășeni, Republica Moldova, nr. IDNO/cod fiscal 1002601002354 din 14.03.1995.

Numărul și procentul de valori mobiliare deținute anterior de ofertant și de către persoanele cu care acționează în mod concertat

- Ofertantul multiplu deține 240 618 acțiuni, 91,34%.
- Ofertantul confirmă absența persoanelor care acționează în mod concertat cu ofertantul sau emitentul în ceea ce privește oferta.

Datele de identificare a Intermediarului Ofertei

CB “PROAJIOC” S.A., IDNO: 1002600048696, sediul în: MD-2062, bd. Dacia, 53/4, of. 5, mun. Chișinău, Republica Moldova.

Locul de derulare a ofertei de preluare (piața reglementată)

Oferta a fost desfășurată la data de 12.12.2019 cu folosirea exclusivă a sistemului pieței reglementate administrat de către Bura de Valori a Moldovei S.A.

Numărul de valori mobiliare care au făcut obiectul ofertei și procentul reprezentat de acestea 22 817 acțiuni, cod ISIN MD14PLAF1008, reprezentând 8,66% din totalul acțiunilor de clasa respectivă aflate în circulație.

Prețul valorilor mobiliare în cadrul ofertei: 6,00 lei per acțiune.

Numărul și procentul valorilor mobiliare propuse spre vânzare și efectiv achiziționate

Propuse spre vânzare: Nu au fost propuse acțiunile de clasa respectivă aflate în circulație.

Achiziționate efectiv: Nu au fost procurate acțiunile de clasa respectivă aflate în circulație.

Suma totală plătită pentru valorile mobiliare achiziționate: 0,00 lei

Deținerea de valori mobiliare ale Ofertantului (și de către persoanele cu care acționează în mod concertat) după derularea ofertei de preluare

- Ofertantul multiplu deține 240 618 acțiuni, 91,34% din totalul acțiunilor emise de Emitent.
- Ofertantul confirmă absența persoanelor care acționează în mod concertat cu ofertantul sau emitentul în ceea ce privește oferta.

Derularea procedurii de achiziționare obligatorie în condițiile art. 31 alin. 3) Legea 171)

Ofertantul declară:

1. Alți deținători de valori mobiliare de aceeași clasă sînt în drept să adreseze ofertantului cerere de achiziționare obligatorie în termen de cel mult 3 luni de la expirarea duratei ofertei de preluare efectuate de Ofertant. La expirarea termenului de 3 luni, deținătorii de valori mobiliare pierd dreptul de a cere achiziționarea obligatorie pînă la derularea unei noi oferte de preluare de către ofertant sau după desfășurarea adunării generale anuale a acționarilor.
2. Perioada de înaintare a cererilor: 12.12.2019 – 13.01.2020.
3. Prețul de achiziționare obligatorie: 6,00 lei per acțiune
4. Locul de recepționare a cererilor: la sediul Emitentului respectiv la adresa: str. Orhei, 2, or. Strășeni, Republica Moldova, cod postal MD-3701, număr de telefon/fax (+237)27 535 în zile de lucru între orele 10.00 – 16.00.
5. Modul și termenul de plată: Ofertantul efectuează plățile pentru achiziționarea valorilor mobiliare în termen de cel mult 2 săptămîni de la data depunerii de către deținătorul de valori mobiliare a cererii de achiziționare obligatorie.

Reprezentant al Ofertantului multiplu:

Intermediar

Bumbu Ruslan

CB “PROAJIOC” SA

„SUCCECOM” S.A.**ANUNȚ PRIVIND CEREREA DE RETRAGERE OBLIGATORIE A ACTIUNILOR DEȚINUTE DE ACȚIONARI MINORITARI A EMITENTULUI „SUCCECOM” S.A.**

intermediată de Societatea de Investiții CB „DAAC Invest” S.A.

în conformitate cu prevederile art. 30 din Legea privind piața de capital nr. 171 din 11.07.2012 (în continuare „Legea nr. 171/2012”)

Emitentul ale cărui valori mobiliare fac obiectul cererii de retragere obligatorie

Emitentul: Societatea pe acțiuni „SUCCECOM” (IDNO 1003600126047) are emise 39316 acțiuni ordinare nominative de clasa I (ISIN MD14SUCC1005), cu drept de vot, formă nematerializată, valoarea nominală 10 lei.

Capitalul social: 393160 lei.

Sediul: MD-2042, str. Petru Zadnipro, 2/1, mun. Chișinău, Republica Moldova.

Genurile principale de activitate: Comerțul cu amănuntul al băuturilor alcoolice și altor băuturi; comerțul cu amănuntul al produselor din tutun; comerțul cu ridicata al produselor alimentare, băuturilor și produselor din tutun; comerțul cu amănuntul al altor produse alimentare în magazine specializate; închirierea bunurilor imobiliare proprii; construcțiile de clădiri și (sau) de construcții ingineresti, instalații și rețele tehnico-edilitare, reconstrucțiile, consolidările, restaurările; baruri; servicii ale frizerilor și alte servicii ale cabinetelor de cosmetică.

Telefon de contact: 022 74 15 72

Valorile mobiliare ce fac obiectul cererii de retragere obligatorie

Procedura de retragere obligatorie vizează un număr de 187 acțiuni, reprezentînd 0,48% din totalul acțiunilor emise de „SUCCECOM” S.A.

Inițiatorul procedurii de retragere obligatorie (în continuare-ofertant), numărul de acțiuni deținute de ofertant și de persoanele cu care acesta activează în mod concertat

Ofertantul:

Brailița Grigore – adresa: str. Mihai Eminescu, 42, s. Budești, mun. Chișinău, Republica Moldova.

Persoanele cu care ofertantul activează în mod concertat:

Nu sunt.

Telefonul de contact al ofertantului: 079538030

Ofertantul a derulat în perioada 30.10.2019 – 13.11.2019 o ofertă de preluare benevolă a acțiunilor „SUCCECOM” S.A. Prospectul ofertei de preluare a fost aprobat prin Hotărârea Comisiei Naționale a Pieței Financiare nr. 50/1 din 21.10.2019.

Urmare a ofertei, ofertantul deține 39129 acțiuni ordinare nominative, reprezentînd 99,52% din totalul acțiunilor emise de emitent „SUCCECOM” S.A.

În conformitate cu art. 30 din Legea nr. 171/2012, deținătorii de acțiuni, cu excepția celor care prezintă în scris declarația privind refuzul de a vinde acțiunile, sunt obligați să vîndă la un preț echitabil ofertantului, la cererea acestuia acțiunile deținute dacă după derularea unei oferte de preluare ofertantul deține singur sau împreună cu persoanele cu care activează în mod concertat cel puțin 90% din valorile mobiliare emise de emitent.

Astfel, prin prezentul anunț ofertantul adresează acționarilor minoritari cererea de retragere obligatorie a acțiunilor emise de „SUCCECOM” S.A.

Prețul care urmează să fie plătit și modul de determinare a prețului

Prețul oferit pentru o acțiune este 39,73 lei per acțiune și este egal cu prețul oferit acționarilor în cadrul ofertei de preluare benevolă derulată de Ofertant în perioada 30.10.2019 – 13.11.2019. Prețul este stabilit cu respectarea prevederilor art. 23 alin. (2) din Legea nr. 171 din 11.07.2012 privind piața de capital.

Locul și modul în care deținătorii de valori mobiliare se vor adresa ofertantului sau intermediarului în vederea înstrăinării valorilor mobiliare sau prezentării declarației de refuz

În perioada de retragere acționarii care acceptă cererea de retragere obligatorie prezintă în scris ofertantului sau intermediarului cel puțin următoarele informații:

1. datele de identificare și date de contact;
2. declarația privind acordul ca ofertantul să achiziționeze toate acțiunile deținute evidențiate în contul deținătorului;
3. modalitatea aleasă pentru realizarea plății acțiunilor deținute: personal, prin mandat poștal sau prin transfer bancar cu indicarea rechizitelor bancare necesare.

Declarația poate fi prezentată personal sau prin reprezentant împuternicit prin procură autentificată notarial.

Acționarii care nu doresc să-și înstrăineze acțiunile vor comunica în scris ofertantului sau intermediarului, în perioada de retragere, despre refuzul de a vinde acțiunile în termenul specificat, cu includerea cel puțin a următoarelor informații:

1. datele de identificare și datele de contact;
2. declarația privind refuzul de a vinde valori mobiliare care îi aparțin

Dacă pe parcursul duratei cererii de retragere obligatorie acționarul nu va înainta ofertantului sau intermediarului în scris cererea de refuz sau cererea de înstrăinare a acțiunilor deținute, se consideră că acționarul a acceptat tăcit cererea ofertantului.

Pe durata cererii de retragere obligatorie în zilele de lucru între orele 10:00-17:00 acționarii vor prezenta ofertantului sau intermediarului acceptul sau refuzul de a înstrăina acțiunile deținute la sediul Ofertantului: str. Mihai Eminescu, 42, s. Budești, mun. Chișinău, Republica Moldova sau la sediul intermediarului SI CB „DAAC Invest” S.A.: str. Calea Ieșilor, 10, of. 14, or. Chișinău, MD-2069.

Confirmarea existenței mijloacelor de plată necesare pentru achiziționarea acțiunilor care constituie obiectul cererii de retragere obligatorie, modalitatea de achitare a contravalorii acțiunilor

Ofertantul va utiliza fonduri proprii pentru achiziția valorilor mobiliare care constituie obiectul cererii de retragere obligatorie și garantează achitarea acestora prin deschiderea unui cont de depozit la care va fi depusă suma în lei ce reprezintă contravaloarea acțiunilor.

Ofertantul va plăti contravaloarea acțiunilor prin modalitatea aleasă și comunicată de acționar.

În cazul cînd o asemenea comunicare nu este făcută, ofertantul efectuează plata acțiunilor prin mandat poștal cu confirmare de primire la adresa acționarului, așa cum este aceasta menționată în registrul acționarilor a Emitentului.

În cazul cînd mijloacele bănești plătite acționarilor sînt returnate ofertantului, acesta le va depune în contul bancar, special deschis la BC „Moldova-Agroindbank” S.A. în favoarea acționarilor care nu au incasat contravaloarea acțiunilor.

Durata cererii de retragere obligatorie (perioada de retragere)

Prezentă cerere de retragere obligatorie este valabilă pentru o perioadă de 30 (treizeci) zile calendaristice și va fi cuprinsă între 18.12.2019 și 16.01.2020.

Avizarea cererii de retragere obligatorie nu are valoare de garanție și nici nu reprezintă o altă formă de apreciere a CNPF cu privire la tranzacțiile realizate ca urmare a procedurii de retragere. Decizia de avizare atestă doar faptul că cererea de retragere obligatorie corespunde cerințelor stabilite de legislația privind piața de capital.

Societatea de Investiții CB „DAAC Invest” S.A.,

Brailița Grigore,

Intermediar;

Ofertant.

S.A. “TEHNOSERVICE”

or. Ialoveni str. Ialoveni 2

Anunț convocarea adunării generale extraordinare a acționarilor cu prezența acestora, care va avea loc la 03 ianuarie 2020, ora 15-00 pe adresa Republica Moldova, or. Ialoveni, str. Ialoveni 2, clădirea administrativă SA „Tehnoservice”

ORDINEA DE ZI:

1. Depunerea bunurilor imobile în ipoteca în vederea asigurării liniei de credit și liniei de garanții la BC „Moldindconbank” SA.
2. Diverse

Inregistrarea participanților va avea loc la 14.00-14.45, conform listei acționarilor cu drept de vot întocmită conform situației din 16 decembrie 2019.

Acționarii pot face cunostința cu materialele incluse în ordinea de zi a adunării, începînd cu zece zile înainte de ziua petrecerii adunării între orele 9.00-17.00 la sediul SA “Tehnoservice”.

Acționarii urmează să prezinte buletinul de identitate, iar reprezentanții –și procura perfectată conform legislației în vigoare.

Informații la telefonul: 069155414

Stimați acționari „MOLDASIG” SA!

Vă aducem la cunoștință că la data de 06.12.2019 a avut loc Adunarea generală extraordinară a acționarilor „MOLDASIG” S.A. La Adunarea generală extraordinară a acționarilor „MOLDASIG” S.A.,

AU FOST APROBATE URMĂTOARELE HOTĂRÂRI:

1. Se încetează înainte de termen împuternicirile componentei precedente a Consiliului societății.
2. Se aleg în componența Consiliului societății, pentru un termen de 3 ani, următoarele persoane:
  - Ciobanu Tatiana;
  - Buliba Roman;
  - Tomița Petru.
3. A stabili cuantumul retribuției, remunerației anuale și compensațiilor membrilor consiliului Societății conform Anexei.
4. A lua act de informația prezentată aferent chestiunii nr. 2 de pe ordinea de zi a prezentei adunării generale.
5. A amâna examinarea prezentei chestiuni pentru următoarea adunare generală extraordinară a acționarilor Societății „MOLDASIG” S.A.

Долг каждого гражданина Молдовы составляет 966 долларов

2

Чтобы на площади осталась только новогодняя елка

2

Будет ли в Молдове газ после 1 января

3

Игорь Додон выдвинул инициативы в области индустриализации, дорожной инфраструктуры и авиации

Президент Игорь Додон представил ряд стратегических инициатив в области индустриализации, дорожной инфраструктуры и авиации Молдовы.

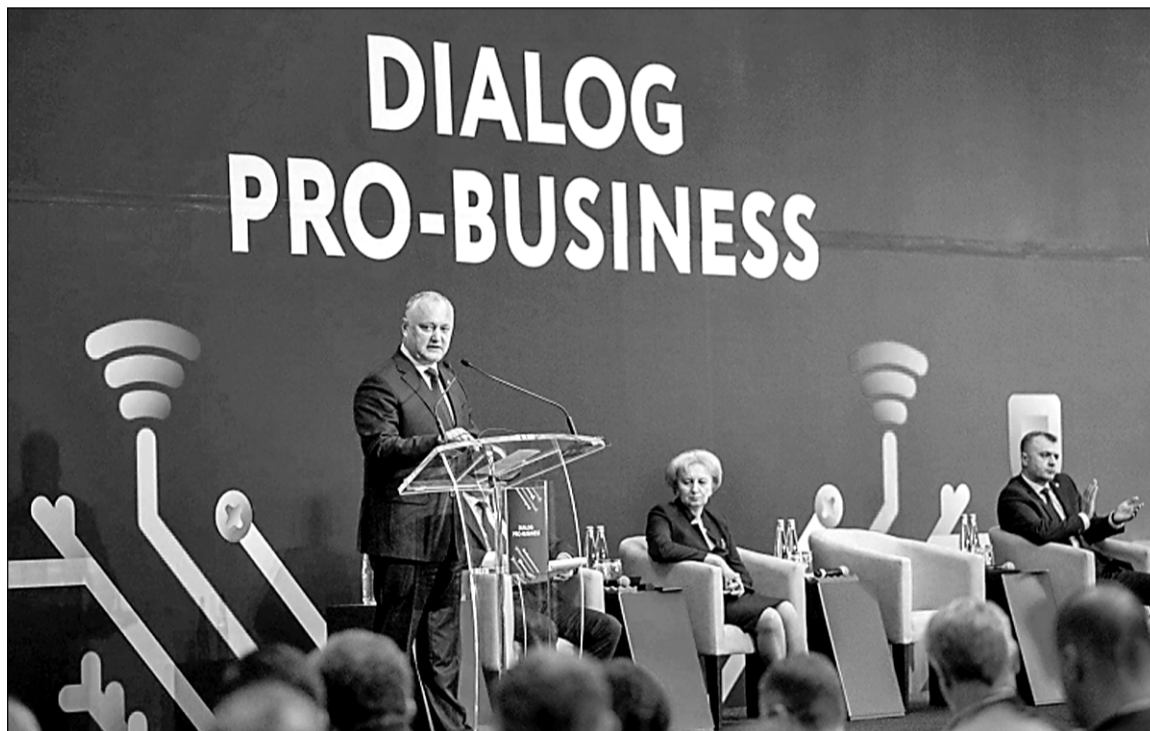
Как передает «ИНФОТАГ», выступая на открытии экономического форума Dialog Pro-Business, Додон сказал, что «фундаментальной проблемой национальной экономики является ее деиндустриализация».

«Но без развитой промышленности мы не сможем обеспечить увеличение рабочих мест с достойной зарплатой, а также пополнение доходов государственного и местных бюджетов, бюджета государственного социального страхования и фондов обязательного медицинского страхования. От масштабов этих бюджетов зависят наши возможности субсидировать сельхозпроизводителей, развивать инфраструктуру, образование, здравоохранение, вышарать пенсии и пособия», – сказал Додон.

Он выступил с инициативой о «разработке и внедрении программы развития промышленности», основываясь на том, что «каждый районный центр РМ должен стать индустриальным центром».

Президент коснулся дорожной инфраструктуры, отметив, что «процесс строительства и реконструкции дорог идет очень медленно», «работы зачастую выполняются некачественно», а «из-за этого бизнес несет потери на перевозках, страна не использует в полной мере транзитный потенциал».

Он считает, что «одним из приоритетных национальных проектов

должен стать проект модернизации Международного аэропорта Мэркулешть с целью превращения его в транспортный узел, специализирующийся на грузовых авиаперевозках». Другой проект, который «предстоит реализовать в ближайшее время, – это реконструкция и использование аэропорта в Бельцах для привлечения лоукостеров, выполняющих бюджетные рейсы».

«Таким образом, появится реальная конкуренция на рынке пассажирских авиационных перевозок. Выгода – удешевление полетов для пассажиров не только Бельцкого аэропорта, но и Кишиневского.

Увеличится общее число рейсов и пассажиров», – сказал Додон.

По его словам, «выполнение больших национальных проектов, таких как «Индустриализация», «Дороги» и «Авиация», не может и не должно отодвигать на второй план решение проблем, с которыми бизнес и страна сталкиваются постоянно».

«Органы полиции оказывают давление на бизнес, проводя различные проверки под предлогом борьбы с экономическими преступлениями. Это не только мешает нормальной деятельности компаний, но и провоцирует коррупцию среди полицейских. Поэтому не-

обходимо внести изменения в нормативные акты, чтобы полиция не прессовала бизнес и чтобы специализированные и территориальные органы полиции не дублировали функции компетентных государственных структур, занимающихся борьбой с экономическими преступлениями», – сказал президент.

Глава государства подчеркнул, что «без нормального развития бизнеса нельзя говорить о качестве жизни граждан, и это должны понять и принять все, кто регулирует, контролирует бизнес, принимает законы, постановления, стратегии и программы».

Решения Административного совета Национальной комиссии по финансовому рынку

В ходе очередного заседания 16 декабря Административный совет Национальной комиссии по финансовому рынку (НКФР), наделенный компетенцией согласно рамочному закону, принял решения в сфере небанковского финансового рынка, в частности:

РЕГУЛИРОВАНИЕ

- Утвердил положение о классификации активов организациями небанковского кредитования (ОНК). Документ будет применяться ОНК при классификации активов и подсчете резервов для покрытия убытков в целях надзора, а также при определении объема, допущенного к вычету в налоговых целях по активам, подверженным кредитному риску, на основе приходящихся на них договоров. Согласно Положению, данные резервы относятся к расходам, понесенным в целях покрытия возможных убытков, образованных из-за

невозвращения выданных активов. При классификации активов ОНК должна учесть по меньшей мере такие аспекты, как текущая финансовая ситуация дебитора, оцененная с точки зрения возможностей выполнения обязательств; соблюдение условий договора; платежеспособность дебитора, основанная на динамике финансовой истории в рамках ОНК и кредитной истории в сфере соблюдения дебиторами взятых обязательств, истребованной в бюро кредитных историй.

АВТОРИЗАЦИЯ

- Одобрил реорганизацию SA REUPIES путем преобразования в общество с ограниченной ответственностью, утвержденную на внеочередном общем собрании акционеров 11 октября 2019 года.

- Одобрил переоформление лицензии АЕІ SOFMICROCREDIT на право осуществления деятельности в сфере ссудо-сберегательных ас-

социаций, путем замены приложения к лицензии с изменением юридического адреса филиала Drochia в г. Дрокия, ул. Гуданова, 9/2, на г. Дрокия, ул. Елена Сырбу, 2А.

- Одобрил исключение из Государственного реестра юридических лиц АЕІ JEVRENI из Криулянского района, село Жеврень, в результате ликвидации.

- Одобрил переоформление лицензии Страхового-перестрахового брокера SNATUR PRIM SRL на право осуществления посреднической деятельности в сфере страхования и перестрахования путем изменения наименования в BAR V INSURANCE SRL, с выдачей нового бланка лицензии.

- Одобрил избрание Алины Осояну на должность исполнительного директора Профессиональной ассоциации BIROUL NAȚIONAL al ASIGURĂTORILOR de AUTOVEHICULE и государственной регистрации изменений в данных Государственного реестра юридических лиц некоммерческих организаций, с выдачей соответствующего разрешения.

Пресс-служба НКФР

Курс валют на 18.12.2019 г.

Валюта	Ставка	Курс
USD	1	17.2581
EUR	1	19.2626
UAH	1	0.7356
RON	1	4.0328
RUB	1	0.2756

CAPITAL Market

ВНИМАНИЮ АКЦИОНЕРНЫХ ОБЩЕСТВ!

Объявления и годовые отчеты эмитентов принимаются по адресу:

ziarulcm@gmail.com

тел.: 022 22-12-87;

факс: 022 22-05-03

Внимание читателей и подписчиков!

Периодическое издание «Capital Market» доводит до вашего сведения, что в связи с зимними праздниками следующий номер №51 (824) выйдет 26 декабря 2019 года, а первый номер в 2020 году выйдет 15 января.

Редакция газеты «Capital Market»

Объявление

Редакция газеты Capital Market проводит тендер на предоставление типографских услуг. Заявки от типографий принимаются до 3 января 2020 г.

Контактный

телефон:

022 22 77 58

Долг каждого гражданина Молдовы составляет 966 долларов

Если бы Республика Молдова решила выплатить весь накопленный публичный долг, то каждый житель страны заплатил бы 16,8 тысяч леев или 966 долларов США. Эта сумма в первом квартале этого года на 22,3% превышает показатель за аналогичный период 2016 года. Таковы данные Министерства финансов.

Публичный долг Республики Молдова растет ежегодно. Власти сообщают, что у нашей страны самый маленький долг к ВВП по сравнению со странами региона. Вместе с тем информация Минфина указывает на то, что долг государства, который должен выплатить каждый гражданин, постоянно растет.

Для сравнения, в 2016 году долг каждого жителя составлял 12 140 леев. Но здесь надо учесть, что и население страны было больше на тот момент. В странах Европейского союза самый большой публичный долг в структуре ВВП у Греции (178,6%), Италии (131,8%), Португалии (125,7%), Бельгии (103,1%), Испании (98,3%), Франции (97%) и Великобритании (87,7%). Меньше долг у Румынии (35%), Чехии (34,6%), Болгарии (25,4%), Люксембурга (23%) и Эстонии (9%).

НОМИНАЛЬНО ДОЛГ СНИЖАЕТСЯ НА ФОНЕ СОКРАЩЕНИЯ ВНЕШНЕГО ФИНАНСИРОВАНИЯ

Увеличение сальдо публичного долга в 2019 году обусловлено ростом сальдо государственного долга (2 млрд 368,4 млн леев или 4,6% по сравнению с концом 2018 года), которое по-прежнему преобладает в совокупном долге публичного сектора (90,7%). Остальные компоненты долга, такие как долг НБМ, предприятий публичного сектора и административно-территориальных единиц, снизились по сравнению с концом 2018 года.

Кроме того, снижение сальдо государственного долга в номинальном выражении является следствием снижения внешних государственных займов для финансирования инвестиционных проектов, а также снижения внутреннего финансирования, утвержденного на 2019 год. Так, в 2019 году внешнее финансирование оценивается на сумму 192,6 млн долларов США, что на 53,8 млн долларов США или 21,8% меньше, по сравнению с утвержденным показателем, а чистое внутреннее финансирование снизилось на 1 млрд 545,5 млн леев или на 60,8% на фоне отказа от дополнительной эмиссии государственных ценных бумаг (ГЦБ) для пополнения резерва ликвидности. Из общей суммы валовых поступлений, прогнозируемых на 2019 г., 53,1% будет направлено на инвестиционные проекты, а 46,9% – на поддержку бюджета.

«В конце 2019 года сальдо государственного долга будет образовано в основном из долгосрочного государственного долга с фиксированной процентной ставкой. Оно вписывается в пределы, установленные

Программой управления государственным долгом на среднесрочный период 2019 – 2021 гг. По состоянию на 31 декабря 2019 года государственный долг не превысит 25,0% из общего долга, а государственный долг с плавающей процентной ставкой не превысит 40,0%. Для ГЦБ, выпущенных на первичном рынке, средняя процентная ставка может составить примерно 6,3% годовых, для фиксированных внешних займов – примерно 2,0%, а по внешнему долгу с плавающей ставкой процентная ставка будет колебаться в зависимости от динамики международных ставок, таких как Libor шесть месяцев и Euribor шесть месяцев. В зависимости от спроса на рынке, Минфин продолжит поддерживать рост доли облигаций на 2, 3 и 5 лет в обороте с фиксированной процентной ставкой. Эмиссии в 2019 году прогнозируются полностью в национальной валюте», – сообщается в законопроекте о бюджете на 2020 год.

Доля государственного долга в ВВП в конце 2019 года составит 28,1%, из которых 11,6% – внутренний государственный долг и 16,5% – внешний государственный долг. Расходы на обслуживание государственного долга в 2019 году оцениваются на сумму 1 млрд 669,6 млн леев, что на 275,0 млн леев или на 14,1% меньше показателя, утвержденного на 2019 год.

ВНЕШНИЕ ЗАЙМЫ МОЛДОВЫ СОСТАВЯТ 62%

Согласно оценкам, сальдо государственного долга к концу 2020 года не превысит 67 млрд 528,2 млн леев, из которых 61,9% – внешний государственный долг и 38,1% – внутренний государственный долг. Сальдо вырастет на 9 млрд 245,7 млн леев по сравнению с показателем 2019 года, в основном за счет внешнего финансирования в будущем году.

К концу 2020 года сальдо государственного долга по-прежнему будет состоять в основном из долгосрочного государственного долга с фиксированной процентной ставкой. Для ГЦБ, выпущенных на первичном рынке, средняя процентная ставка может составить около 7,0% годовых, для фиксированных внешних займов – около 2% годовых, а для плавающего внешнего долга процент-

ная ставка будет колебаться в зависимости от динамики международных ставок, таких как Libor 6 месяцев и Euribor 6 месяцев. В зависимости от спроса на рынке продолжится поддержка роста доли облигаций на 2, 3 и 5 лет в обороте с фиксированной процентной ставкой, а эмиссии в 2020 году прогнозируются полностью в национальной валюте. Внешние займы, которые планируется взять, будут иметь срок погашения минимум 15 лет.

Доля государственного долга в ВВП к концу 2020 года прогнозируется на уровне 29,6%, что на 1,5 процентного пункта больше скорректированного показателя на конец 2019 года.

Согласно прогнозу Минфина, в 2021 году сальдо государственного долга увеличится на 10,4%, а в 2022 году – на 9,7% и составит 81 млрд 828,4 млн леев, то есть 30,2% от ВВП.

В 2020 году будут освоены внешние государственные займы на сумму 9 млрд 296,7 млн леев (или 503,3 млн долларов) и возвращены внешние государственные займы на сумму 2 млрд 916,4 млн леев (или 157,9 млн долларов). В результате к концу 2020 года, согласно прогнозу, сальдо внешнего государственного долга не превысит 41 млрд 820,9 млн леев (или 2 млрд 208,1 млн долларов), что на 7 млрд 591,5 млн леев (306,4 млн долларов) или на 22,2% больше скорректированного предела внешнего государственного долга на 31 декабря 2019 года. В номинальном выражении такой рост объясняется превышением сумм внешних поступлений, предусмотренных на 2019 год, над возвращением займов в этом же году. С точки зрения доли в ВВП, сальдо внешнего государственного долга увеличится в 2020 году на 1,8 п. п. по сравнению с 2019 годом и не превысит 18,3%.

В 2020 году планируется чистая эмиссия ГЦБ на первичном рынке на сумму 2 млрд леев, выкуп выпущенных ГЦБ для выполнения платежных обязательств, вытекающих из государственных гарантий на сумму 240,0 млн леев, а также выкуп ГЦБ для формирования резерва ликвидности на сумму 105,8 млн леев. Таким образом, на 31 декабря 2020 года, согласно прогнозу, сальдо внутреннего государственного долга не превысит 25 млрд 707,3 млн леев или 11,3% от ВВП.

В 2021 – 2022 годах на финансирование дефицита государственного бюджета предусматривается направлять доходы от эмиссии ГЦБ на первичном рынке на сумму 1 млрд 500,0 млн леев ежегодно. Кроме того, планируется выкупить выпущенные ГЦБ для выполнения платежных обязательств, вытекающих из государственных гарантий, на сумму 260,0 млн леев в 2021 году и 290,0 млн леев – в 2022 году. Также в 2021 г. будут выкуплены ГЦБ для формирования резерва ликвидности на сумму 89,4 млн леев.

В 2021 – 2022 годах сальдо внутреннего государственного долга увеличится с 26 857,9 млн леев к концу 2021 года до 28 067,9 млн леев – к концу 2022 года.

Виктор УРСУ

Зинаида Гречаная: Государство и деловая среда должны быть надежными партнерами

Государство и деловая среда должны быть надежными партнерами. Такое заявление сделала председатель Парламента Зинаида Гречаная, выступая на открытии экономического форума Dialog Pro-Bussines в Кишиневе.

Как передает «ИНФОТАГ», она сказала, что бизнес «является одним из основных двигателей экономики», и «государство должно сделать все необходимое, чтобы поддержать его развитие».

«Диалог между государственными институтами и деловой средой ставит перед собой цель: обозначать острые проблемы, с которыми сталкивается бизнес, выносить предложения и решения для консолидации возможностей. Но и бизнес должен быть надежным партнером государства в деле социально-экономического развития страны. Прозрачная и предсказуемая деловая среда позволяет привлекать инвестиции, и поэтому наша обязанность – обеспечить стабильность через создание должной нормативной базы для бизнеса», – сказала Гречаная.

По ее словам, Парламент сделает «все необходимое, чтобы обеспечить постоянство, прозрачность экономической и налоговой политики, законодательства».

«Мы обеспечим справедливое правосудие, без существования преференций для одних экономических агентов в ущерб другим. Также одним из обязательств мы считаем гармонизацию законодательства таким образом, чтобы Молдова стала привлекательной для инвестиций. Другим приоритетом нынешних властей является консолидация сотрудничества с гражданским и деловым сообществом», – сказала спикер.

По ее словам, в этой связи «при Парламенте уже действует консультативная платформа гражданского общества, призванная привлечь в том числе и деловую среду в процесс принятия решений».

«Я уверена, что участие бизнеса в выработке решений и осуществлении реформ в различных направлениях, окажет позитивное влияние. Экспертиза предпринимателей очень важна для нас, ведь никто не знает проблем и возможностей профильных отраслей лучше, чем представители бизнеса», – сказала спикер.

Чтобы на площади осталась только новогодняя ёлка

Многие водители междугородних маршруток, устроивших протест на площади Великого национального собрания, решили зря топливо не тратить, и брали по пути пассажиров, чтобы покрыть расходы на забастовку. Можно и так сказать. Хотя участники протеста сказали, что таким образом они попытались по мере своих сил снизить ущерб от забастовки для людей, которым надо было ехать в Кишинев – кому в больницу, кому к детям, а кому просто купить зимнюю одежду. Никто не считал бензин.

Как и обещали, водители междугородних маршруток вернулись на центральную площадь столицы. Их было даже больше, чем в прошлый раз, и акция прошла более организованно. Я имею в виду не расположение микроавтобусов под окнами Правительства, а формулировку требований. Сейчас требования к Правительству носили конкретный характер. Начались дискуссии, и министр экономики выступил с разъяснениями.

Перевозчики прежде всего требовали повышения тарифа до 74 банов за километр. Разница между этим и действующим тарифом составляет 26 банов. Причины повышения заключаются в резком росте цен, которые старый тариф покрывал не в состоянии. Невозможно увеличить зарплату водителям, нельзя обновить парк автомобилей.

Последний раз тариф повышали в 2014 году на 10 банов. В то время основным аргументом для увеличения стал рост цен на

топливо. Действительно, чуть ли не ежедневно росли цены на заправках. Сейчас некоторые тоже попытались использовать такой аргумент, но этого недостаточно для оправдания пересмотра тарифа. Да, за последние пять лет цена солярки колебалась, но разница между старой ценой и нынешней составляет всего 60 банов. Для бизнеса, где считают каждую копейку, 60 банов – сильный аргумент.

Но тем не менее топливо не является фактором, определяющим возможный рост тарифа. Это хорошо понимают и сами перевозчики, поэтому сейчас они настаивают на общих расходах, которые невозможно окупить. По их словам, они столь высоки, что делают невозможным обновление машин, обеспечение безопасности пассажиров, и вообще есть угроза ликвидации ряда маршрутов.

На данный момент возраст только 2% автобусов составляет менее пяти лет, возраст 14,5% составляет до 20 лет, а возраст более 50% машин составляет 26, 30 и более лет. Вопрос в том, сколько из них могут гарантировать безопасность и комфорт пассажиров, и отвечают ли машины техническим параметрам обязательного техосмотра. Требуются новые автобусы и микроавтобусы, но управляющие транспортными компаниями заявляют, что у них нет средств на покупку новых машин. Банки отказываются сотрудничать с некоторыми компаниями, которые не могут доказать свою платежеспособность, а импорт подержанных автобусов невозможен, так как ограничение по возрасту для таких транспортных средств автоматически повышает цену на них.

В ходе дискуссии, начатых после протеста, снижение возрастного ограничения стало одним из основных требований. Глупо пытаться перевозить пассажиров на транспорте с определенным уровнем износа, но тут есть разница. Например, какой автобус более безопасен и удобен: тот, что пригнали из Германии и чей возраст составляет 12 лет, или 30-летний автомобиль, который как правило стоит во дворе дома где-нибудь в селе?

Повышение ограничения может придать большую организованность бизнесу, который насыщает рынок «уставшими» автобусами. Можно было бы наделить правом на импорт автобусов возрастом, например, до 12 лет только перевозчиков, которые действуют на рынке, допустим, на протяжении трех лет. Кроме разрешительных мер, можно запретить использование

Проблема с газом на прошлой неделе едва не превратилась в настоящую истерику. Многие успели выступить с апокалиптическими заявлениями, подпитываемые страхом, что мы замерзнем после 1 января 2020 года, если «Нафтогаз» и «Газпром» не придут к соглашению о транзите газа по украинской территории. И немногие знают, что делать, чтобы избежать такой ситуации.

«Газовая проблема» – это на самом деле детская страшилка, бука, которым пугают детей.

Поступит ли газ в Республику Молдова после 1 января 2020 года – вот в чем вопрос. Ответ еще короче: поступит. И не потому, что могут быть подписаны дополнительные соглашения к контрактам между Moldovagaz и «Газпромом», а российский и украинский операторы могут прийти к соглашению. Уже не впервые в конце года возникает такая сложная ситуация. Мы раньше писали, что за последние 10 лет пять раз возникали ситуации, когда то ли по причине отсутствия соглашения между украинским и российским поставщиками газа, то ли из-за наличия долгов за потребление газа, «Газпром» сокращал или вовсе прекращал поставки газа в Украину, что ставило в сложную ситуацию и Молдову.

Так было в январе 2009 года. Так было в ноябре 2013 и июне 2014 года. Кризисная ситуация сложилась и в марте 2018 года. И всегда все заканчивалось хорошо, несмотря на переживания от неопределенности в этом вопросе. Так будет и на этот раз, несмотря на то, что некоторые расценивают такой оптимизм как «преувеличенный».

Из сложившейся ситуации, достигшей своего апогея на прошлой неделе, мы должны вынести несколько уроков.

Во-первых, если после 2010 года, когда поставки газа оказались под вопросом, мы ждали, что «Нафтогаз» и «Газпром» договорятся до Рождества, то в 2019 году проблема вышла на региональный и даже европейский уровень, когда в поиск альтернативных решений включились другие страны. Именно с этим связан визит премьер-министра Иона Кику в Киев и дискуссии в Брюсселе с участием председателя правления Moldovagaz Вадима Чебана.

В итоге 13 декабря министр экономики и инфраструктуры Республики Молдова Анатолий Усатый и заместитель министра энергетики и защиты окружающей среды Украины Константин Чижик подписали Меморандум о взаимопонимании по сотрудничеству в области безопасности поставок природного газа. Документ предусматривает обмен информацией и координацию действий по предупреждению, смягчению послед-

машин старше 24 лет, например. Такой фильтр поможет ускорить процесс обновления парка автобусов и повысить безопасность пассажиров.

Другая причина для повышения тарифа заключается в необходимости увеличения зарплат в секторе. Кто-то заявил во время дискуссий, что на самом деле зарплата водителя составляет от двух до трех тысяч леев. Позже сообщали о зарплате две-три тысячи леев в день, но это при условии полной загруженности водителя на маршруте. Простой подсчет показывает, что водитель в месяц получает 6-7 тысяч леев. В целом это сравнимо со средней зарплатой по экономике или оплатой труда педагога, занятого с детьми шесть часов в день.

Как заявили участники протеста, рост тарифа поможет увеличить зарплаты водителей, ликвидировать недостаток кадров или по крайней мере остановить их отток. Согласно некоторым

ствий и управлению чрезвычайными ситуациями для поставок природного газа потребителям.

«Мы очень ценим поддержку правительства Украины, оказываемую нашей стране. Этот меморандум подтверждает, что в случае кризиса в связи с поставками газа, власти и ответственные операторы обеих стран приложат совместные усилия для его преодоления, и ни в каком виде не допустят ограничения или препятствия поставок газа потребителям пострадавшего государства», – заявил Анатолий Усатый.

Министр экономики также поблагодарил директора Секретариата Энергетического сообщества Янеза Копача за поддержку, оказываемую Молдове, и предложение заключить настоящий Меморандум о взаимопонимании между соответствующими центральными органами власти Молдовы и Украины.

Вопрос газового обеспечения республики обсуждался и в Брюсселе. В результате дискуссий достигнута договоренность об увеличении объема газа, необходимого нашей стране для покры-

подсчетах, новый тариф приведет к тому, что цена за билет до Бричан превысит 200 леев, в то время как сейчас она составляет 114 леев. Кстати, в Румынии пассажир за поездку из Ясс до Галац платит 60 румынских леев, из Ясс до Текуч – 40 румынских леев. Зарплата водителя автобуса за Прутом (работника Транспортного общества Бухареста) составляет 3700 леев. В Тимишаре, например, зарплата составляет около 4500 румынских леев. Но эта сумма нестабильна. Есть десяток различных надбавок по разным причинам. Среди них – за ночную смену в размере 25%, по случаю праздников – 100%, за трудовой стаж – 25%, за переработку – 150%, премия к Пасхе и Рождеству – 500 леев, что делает зарплату намного более привлекательной. Но, несмотря на это, проблема с водительскими кадрами и в Румынии стоит остро. Почему взяли пример Румынии? Чтобы знать, в какой мере рост тарифа, согласно требованиям

Будет ли в Молдове газ после 1 января

тия всего потребления, с помощью реверсных поставок. Это около 15 миллионов кубометров в день.

По словам Чебана, для реализации этих договоренностей операторы из Болгарии и Румынии должны изменить договоры о межсетевом соединении в Негру-Водэ и соответственно в Кардаме. В то же время в разработке находится договор о межсетевом соединении между румынским «Трансгазом» и украинским оператором системы транзита газа для газозмерительной станции «Исакча-1/Орловка». В ближайшее время украинская и румынская стороны доработают текст соглашения и подпишут его.

Как только соглашение будет подписано, Молдова будет готова к получению природного газа в реверсном режиме. Параллельно дорабатываются соглашения о межсетевом подключении и транспортировке газа, которые планируется подписать с Украиной в самое ближайшее время.

Это действительно первая альтернатива традиционным поставкам газа с украинской территории.

перевозчиков, приведет к росту зарплат водителей. Не останется ли ситуация прежней, не переложат ли на плечи государства решение социальных проблем, связанных с помощью детям, пособиями, оплатой за отопление, когда зарплаты останутся ниже установленного уровня. Если тариф отразится на содержимом кошелька, на площадь выйдет кто-то другой, скорее всего, водители или их дети.

Как я уже раньше говорил, в результате диалога между сторонами на центральной площади Кишинева должна остаться только новгородная елка и Дед Мороз без какой-либо политической окраски. И решать надо не только проблемы перевозчиков, решать надо и вопрос перевозки пассажиров. Могут быть хорошие тарифы, автобусы с Wi-Fi, водители при бабочках и многое другое, но при этом исчезнет пассажир. И тогда кто и куда будет ездить?

Константин ОЛТЯНУ

ситуации, не зависящей от решения Правительства», – заявил Ион Кику.

«Это один из запасных сценариев, которые мы готовим для обеспечения Республики Молдова природным газом после 1 января 2020 года, если не будет достигнуто соглашение о транзите газа через территорию Украины. Мы рассчитываем на то, что «Нафтогаз» и «Газпром» достигнут общей договоренности, и с 1 января мы будем получать природный газ по традиционному маршруту, точно так же, как это было до сих пор, но с одним замечанием – намного дешевле», – сказал премьер-министр Ион Кику.

Подписание Соглашения о финансовой договоренности еще раз демонстрирует готовность Европейского банка реконструкции и развития поддержать Молдову в повышении энергетической безопасности, заявил директор ЕБРР по Восточной Европе и Кавказу Маттео Патроне.

Правда, в этом случае Молдова обязалась реформировать газовую сферу – разработать вторичное законодательство в целях либерализации рынка природного газа и диверсификации источников поставок. Это обязательство будет трудно реализовать, так как «Газпрому» принадлежит значительный пакет акций в Moldovagaz, а газопроводы находятся полностью на территории, не контролируемой Кишиневом. К тому же проблема долгов никуда не исчезла.

В-третьих, ускорение строительства газопровода «Яссы – Унгены – Кишинев» становится очевидным. На заседании совета директоров ЕБРР на прошлой неделе обсуждался и вопрос софинансирования строительства газопровода.

Также в Молдову будет поступать природный газ в реверсном потоке по трансбалканскому коридору, если Российская Федерация и Украина не достигнут соглашения по транзиту российского газа. Трансбалканский коридор будет открыт для Республики Молдова с 1 января 2020 года.

Между тем, власти надеются подписать дополнительные соглашения к контрактам на поставку и транзит газа через территорию Республики Молдова на три года.

Влад БЕРКУ

ТЕЛЕФОН ДОВЕРИЯ

Телефон доверия был создан в целях более эффективного сотрудничества с гражданским обществом по предупреждению нарушений и служебных злоупотреблений, уже допущенных или допускаемых сотрудниками Национальной комиссии по финансовому рынку, а также профучастниками, работающими на рынке ценных бумаг, страхования, микрокредитования и коллективных инвестиций.

Телефон доверия: (+373 22) 859-405.

E-mail: info@cnfp.md

CAPITAL Market

Периодическое издание НКФР

Индекс подписки:
Moldpres: 67770. Poșta Moldovei: PM21700

Издатель:
Instituția Publică Ediția Periodică
CAPITAL MARKET

Регистрационный №:
1003600114204, 27 октября 2003 года

Учредитель:
Национальная Комиссия
по финансовому рынку

Главный редактор:
Геннадий ТУДОРЯНУ
Тел.: /373 22/ 229-445

Заместитель главного редактора:
Лилия АЛКАЗЭ

Прием объявлений и отчетов:

ziarulcm@gmail.com
Тел.: /373 22/ 22-12-87, 22-77-58

Факс: /373 22/ 22-05-03

Адрес: ул. Василе Александри, 115.
(угол бул. Штефан чел Маре)

Cod IBAN: MD69VI00002224911050MDL
BC "Victoriabank", S.A., fil.11, Chișinău,
BIC VICBMD2X883.

В номере использованы материалы информационных агентств "Moldpres" и "InfoMarket".
Статьи, помеченные знаком ■, публикуются на правах рекламы.

Каждый материал, опубликованный на страницах "Capital Market", отражает точку зрения его автора, которая может не совпадать с точкой зрения редакции. Перепечатка текстов и фотоснимков разрешается только с письменного согласия издания.

Отпечатано в типографии "Edit Tipar Grup" SRL